

Андреана Ефтимова
КОНЦЕПЦИИТЕ ЗА ОБИКНОВЕН / ЛЕСЕН ЕЗИК
В КОНТЕКСТА НА РАЗГОВОРНАТА И МЕДИЙНАТА
РЕЧ¹

Andreana Eftimova
THE CONCEPTS OF PLAIN / EASY LANGUAGE IN THE
CONTEXT OF EVERYDAY AND MEDIA SPEECH

 Abstracta: The article examines the theoretical understanding of the need to language tailoring that provide accessible communication. The problems on which the researchers are working are presented: the essence and peculiarities of the language varieties of the plain (PL) and easy (EL) language, their status in the context of the other language variants. The principles of adapting speech in OE and LE are derived and their application in writing guides prepared by media and institutions is discussed. A review of writing guides for general audiences in the media and in institutions shows that intuitively derived internal standards for accessible communication operate in practice. However, there is a lack of a consistent and unified description of strategies for making the language accessible to a wide audience. Therefore, the tailoring of PL and the preparation of descriptions and guidelines for the implementation of this language variety can, on the one hand, benefit from the results in the research of conversational and oral communication, and on the other hand, regulate the efforts to achieve accessible communication of the institutions and the media with citizens.

¹ Статията е подготвена в рамките на изследователския проект „Езикова (не)системност в медийните практики: образователни перспективи“ (договор № 80-10-7 от 11.04.2023 г.) от конкурсна сесия при ФНИ на СУ.

Keywords: language tailoring, plain language (PL), easy language (EL), accessible communication, writing guides.

Проблемът за необходимостта от моделиране на езикови разновидности, осигуряващи достъпност на информацията за всякакви целеви групи, стои на дневен ред във връзка с основни ценности като правото на информация и на включване на всички граждани в комуникативните практики на съвременното общество.

Нуждата от лингвистично моделирани езикови разновидности

Съвременните общества градят комуникативните си практики чрез езика: законодателство, религия, образование, наука, политика и др. Участниците във всяка една от тези социални дейности имат право на информация, социално включване и взаимодействие, независимо от степента на езиковите си умения и компетентност. За да се осигури възможност за общуване на всички граждани, се разработват езикови варианти – обикновен (ОЕ) и лесен (ЛЕ) език, които да намалят комуникативните препятствия, неразбирателства и дори провали.

В този смисъл напълно подкрепям становището, че ОЕ и ЛЕ не са изключителни явления, а представляват стремеж, типичен за повечето комуникативни ситуации: да се гарантира, че получателят разбира съобщението по подходящ начин.

Смята се, че голям брой възрастни хора в ежедневието си се нуждаят от текстове, създадени на обикновен език, например когато взаимодействат с властите. Скандинавските страни си сътрудничат в разработването на лесни за четене вестници. Немалък брой са хората с различен тип затруднения, които се нуждаят от лесен език, чрез който да преодолеят информационните дефицити.

Проблеми пред лингвистичното моделиране с цел достъпност на речта

Адаптирането на езика с цел достъпна комуникация е процес, който се обозначава като моделиране (*tailoring* у Pierce-Gro-

ve 2016). В този процес на лингвистично приспособяване би следвало да се гарантира, че адресатите могат да разберат вложението от адресанта съдържание. За тази цел говорещите съзнателно или несъзнателно анализират ситуацията на комуникативна асиметрия и се опитват да подберат най-подходящите езикови средства за балансиране на общуването.

Възможни са различни причини, затрудняващи процеса на приспособяване на речта. Първата група причини е свързана с нагласите на адресанта да приспособява речта си (вж. по-подробно Лескела, Мустайоки, Пиел 2022). Втората група е свързана с целевите групи, заради които се извършва приспособяването на речта с цел: (1) достъпност за определена група с недостатъчно развити езикови умения и компетентност или (2) достъпност, за да се разшири аудиторията. Примери за езиково приспособяване са обичайните форми на асиметрична комуникация, каквито са между възрастния и детето, разговорът с чужденец, детските книги, учебниците, популяризираните научни текстове. В тези ситуации от значение е дали информацията се насочва към група с езикови дефицити или към масовата аудитория.

Третата група причини е в недоизяснените въпроси за същността и особеностите на езиковите варианти – ОЕ и ЛЕ, до които трябва да доведе опростяването на речта.

Все още се дискутира въпросът, при който се спори дали ОЕ и ЛЕ са езикови разновидности², или трябва да се наричат регистри (вж. Лескела, Мустайоки, Пиел 2022). Не е лесно да се направи избор, при положение че например стандартният език е поставян от редица автори и в двете категории. Езиковата разновидност е форма на използване на езика, която може да се разграничи от другите разновидности по отношение на честотата на езикови характеристики като структура на речника, дължина и структура на изречението и под. Регистрите, от своя страна, са

² Като синоним на термина *разновидност* тук ще се използва и терминът *вариант*, който се използва в социолингвистиката, за да означаи формите на даден етнически език: стандарт, териториални и социални диалекти, регистри и др. (вж. по-подробно у Станчева 2018: 50).

категории на ситуационни вариации (вж. по-подробно например Halliday 1978: 35; А. Ефтимова 2018: 27–28). Нито ОЕ, нито ЛЕ са ограничени до специални ситуации или предмети на общуването като например правото или спорта. Поради тази причина Л. Лескела, А. Мустайоки и А. Пиел приемат, че е по-уместно типологизирането на ОЕ и ЛЕ като *езикови разновидности* (Лескела, Мустайоки, Пиел 2022).

Не са изяснени и дефинициите и особеностите на ОЕ и ЛЕ. И в двете дефиниции се набляга върху достъпната, лесна за намиране, възприемане и използване информация (вж. IPLF 2010, Мааß 2019). Очевидно е, че става дума за две езикови разновидности, които имат доста общи характеристики. Това са (1) модифицирани форми на стандартни езици, които имат за цел да улеснят четенето и разбирането на езика; (2) Вариантите са адаптирана реч според възприемателния капацитет на реципиента; (3) Вариантите са адаптирани по отношение на съдържание, лексика и структура, за да са по-четими и разбираеми, като се намалява информационното бреме и текстът се съкращава; (4) Опростяването се прилага както към писмена, така и към устна реч.

Различията между двете разновидности според някои изследователи са в подхода към промяната на съдържанието. Модификациите на съдържанието в текстовете, създадени на ЛЕ, обикновено се извършват, като се използват две основни стратегии: добавяне (в т.ч. обяснения и разяснения) и съкращения (Bredel & Мааß 2016: 489–491, цит. по Лескела, Мустайоки, Пиел 2022). В текстовете на ЛЕ много често се пропускат информационни единици заради намаления капацитет във възприемането и когнитивните трудности на адресатите. ОЕ не предвижда модификации на съдържанието, но понякога може да се пропусне информация, която е ненужна от гледна точка на читателя, може и да се добави съдържание, за да се увеличи разбираемостта на текста.

И двете разновидности се характеризират със зависимост от езиковата способност на аудиторията, но имат различни референтни групи (Лескела, Мустайоки, Пиел 2022: 202). Основ-

ната референтна група на ОЕ е широката публика. Нивото на трудност на текстовете би следвало да е това, което се използва в информационните медии. В тях не присъстват термини на специализираните подезици (напр. юридически, медицински и пр.). Всеки може да бъде потенциален потребител на ОЕ при определени обстоятелства, дори специалистите, когато не общуват в собствената си експертна област. На хората, които изпитват езикови затруднения и не могат да се справят дори с текстовете на ОЕ, би било уместно да се предложи превод от ОЕ, разбираен от широката публика, на ЛЕ, който е разбираем за по-малобройна аудитория с езикови бариери. Европейските страни се различават при определянето на целевата аудитория на ЛЕ. Тя може да включва хората с когнитивни увреждания; хората с обучителни затруднения, с неврокогнитивни разстройства или с функционална неграмотност; имигрантите; хората с нормални способности за комуникация и с нормални езикови умения, но попаднали в някои ситуации като производство по задържане, ориентирани в медицински досиета и инструкции за лечение и пр., както и при нарушено общо състояние (умора, болест, злополука). Допуска се, че всеки гражданин има право да избере дали иска информация на ЛЕ или на стандартен език.

ОЕ и ЛЕ в контекста на другите езикови разновидности

ОЕ и ЛЕ не са изолирани острови, а имат тясна връзка с други езикови разновидности. Използвайки тази островна метафора, Лескела, Мустайоки и Пиел отчитат необходимостта тези два варианта да се поставят в по-широкия контекст на езиковите разновидности: „Подобен подход позволява да се изяснят техните различия, от една страна, и да се подчертае тяхната специфика като важни комуникативни инструменти в съвременното общество, от друга“ (Лескела, Мустайоки, Пиел 2022: 195).

Подкрепям необходимостта ОЕ и ЛЕ да бъдат разгледани в контекста на останалите езикови варианти и най-вече във връзка с езиковия стандарт, книжовно-разговорната и медийната реч. Представително в това отношение е сравнението, направено от

К. Линдхолм и У. Ванхатало (2021: 19-20), между стандарта, ОЕ и ЛЕ, като се използват предходни изследвания върху тези езикови разновидности (Кристъл 2011, PLAIN 2021). Сравнението поставя един съществен въпрос. По критерия *лингвистичен статус* съвсем очаквано се проблематизира казусът дали стандартният език може да се смята за естествен вариант на родния език. Обикновено представата за родния език се свързва с неговия кодифициран и официално признат вариант. Лескела, Мустайоки и Пиел напомнят, че необходимостта от кодифициран стандартен език (КСЕ) произтича от идеята за национална държава, тъй като „общият език позволява да се управляват и образоват гражданите, като се разпространява информация към тях по разбираем начин“ (Taylor 1990, Gal & Irvine 1995, цит. по Лескела, Мустайоки, Пиел 2022: 208). Те отчитат, че той рядко се употребява от отделните индивиди в съответствие с кодифицираните норми. Очевидно е според тях, че КСЕ е по-скоро изкуствен модел или идеал. Затова те предлагат реалната употреба на КСЕ да се обозначи като *често използван стандартен език* (ЧИСЕ), който се използва най-вече в образованието, социалните служби, на работното място, в медиите (Лескела, Мустайоки, Пиел 2022). Изследователите смятат, че нормите на ЧИСЕ са ориентирани към комуникацията и затова този вариант има потенциала да бъде широко достъпен поради често използваните и познати в публичния контекст фонетични, морфологични и синтактични норми. Затова ЧИСЕ е описан като неперсонализиран стандартен вариант, който се използва масово в обществото. В българската лингвистична традиция като че ли най-близо до това понятие е понятието за книжовно-разговорната реч (вж. Йосифова 1991).

В същото време първата езикова разновидност, която децата научават от близкия си социален кръг, включва стандартни, но и нестандартни езикови норми. „За разлика от разновидностите, базирани на КСЕ, нормите, които регулират начина, по който хората говорят при тези обстоятелства, са колективни норми, които възникват главно спонтанно, без съзнателно планиране“

(Mustajoki 2017). Затова Лескела, Мустайоки и Пиел въвеждат термина *всекидневни езикови разновидности* (VER), използвани от много групи във всекидневната комуникация (Лескела, Мустайоки, Пиел 2022). В българската научна традиция най-подходящият еквивалент на VER са понятията за интердиалект (Ефтимова 2014) или субстандарт (Иванова 2013).

Не без значение в контекста на езиковите разновидности са и *подезиците* (sublanguage). Подезиците в писмена форма обикновено следват граматичните норми на КСЕ, но са езикова разновидност, която е предназначена за ограничени потребителски групи, и се отличават от другите разновидности най-вече по своя речник. Става дума за специализираните езици, или т.нар. професиолекти, които се появяват в рамките на професионалното общуване и се използват главно от конкретната референтна група, напр. лекари, IT-специалисти или адвокати. Когато обаче специализираната информация се насочи към широката аудитория, освен следването на нормите на ЧИСЕ, е необходимо допълнително приспособяване на речта, за да бъде разбрано съдържанието на съобщението. Тогава е нужен ОЕ. Постановките на Лескела, Мустайоки и Пиел, разяснени дотук, са систематизирани в Таблица 1.

Таблица 1 отразява представата на изследователите за езикови разновидности, които се разполагат по вектора от по-сложна към по-проста езикова употреба, за да се осигури достъпна комуникация. В анализа са използвани две измерения – „езикова и концептуална сложност срещу езикова и концептуална простота“ и „специфична аудитория срещу обща аудитория“, за да определят мястото на езиковите разновидности (Лескела, Мустайоки, Пиел 2022). Те посочват и важноста на симетричната / асиметричната ситуация за определянето на нуждата от приспособяване на речта.

Таблица 1. Характеристики на пет езикови разновидности
(Лескела, Мустайоки, Пиел 2022: 210)

	Всекидневни езикови разновидности (ВЕР)	Често използван стандартен език (ЧИСЕ)	Подезици	Обикновен език (ОЕ)	Лесен език (ЛЕ)
Съответствие със стандарти	Нонстандартни; Появяват се спонтанно сред говорителите в колектива; интуитивно приспособяване към публиката, когато има очевидна нужда	Базиран на КСЕ, но модифициран за действителна обща употреба в обществото; интуитивно приспособяване към публиката, когато има очевидна нужда	Базиран на КСЕ, но модифициран за целите на конкретна професия или област	Базиран на КСЕ, но модифициран за подобряване на разбираемостта за основната част от населението (широката публика)	Базиран на КСЕ, но силно опростен за подобряване на разбираемостта за хора с езикови барьери
Количеството на вариация	Значителна вариация	Някакви вариации	Слаба вариация	Слаба вариация	Слаба вариация
Прояви на насоки и правила	Индиректно се проявява в комуникативни ситуации	Индиректно се проявява в комуникативни ситуации	Индиректно се проявява в комуникативни ситуации; писменото документиране на лексиката е обичайно	Индиректно се проявява в комуникативни ситуации; ръководени от общи насоки; пътеводители с примери са често срещани	Индиректно се проявява в комуникативни ситуации; ръководени от общи насоки и дори правила в някои езици

Начин на усвояване	Научава се чрез наблюдение и имитация при взаимодействие с други хора	Научава се чрез наблюдение и имитация и се преподава в образователни условия	Научен чрез наблюдение и имитация и лексика, преподавана в образователните мрежи	Научен чрез съзнателни усилия и обучение и чрез обратна връзка от целевата група	Научен чрез съзнателно обучение и инструкции и чрез обратна връзка от целевата група
Общи контексти на употреба	Използва се в лични ситуации от всички говорещи, главно в устна комуникация, както в симетрични, така и в асиметрични ситуации	Използва се в обществени ситуации от различни категории автори, както в устна, така и в писмена комуникация, главно в симетрични ситуации	Използва се от специалисти във взаимната им комуникация, както в устна, така и в писмена комуникация в симетрични ситуации	Използва се от специалисти и медии в комуникацията с граждани или клиенти, често с помощта на PL експерти, главно в писмена комуникация в асиметрични ситуации	Използва се от специалисти в комуникациите с граждани и клиенти с езикови бариери, често с помощта на EL експерти, както в устна, така и в писмена комуникация в асиметрични ситуации
Ориентация към нормата	Нормите са ориентирани към комуникацията	Нормите са граматически ориентирани	Нормите са както граматически, така и комуникационно ориентирани	Нормите са както граматически, така и комуникационно ориентирани	Нормите са както граматически, така и комуникационно ориентирани

Приспособяване на речта – принципи и приложението им в ръководства за писане в медии и институции

От представения теоретичен преглед обобщавам кои са основните принципи при конструирането на текстове на обикновен и лесен език:

1. икономизация на речта
2. симплификация на речта
3. експликативност на речта

До този момент в българската езикова практика като че ли няма единни правила за опростяване на писмената и устната реч, както и ясна идея какво е езиковото равнище на масовия адресат, според което да се приспособява речта при т.нар. ОЕ. Изследванията върху устната реч регистрират действието на изброените по-горе принципи, което доказва, че устната форма на изразяване е естественят терен на ВЕР и ЧИСЕ, дори когато става дума за професионална комуникация. Въпреки всичко в публичната комуникация (в нея попадат и медиите) са необходими усилия за реализирането на ОЕ, който да приобщава максимално широка аудитория.

Промените в моделите на журналистиката за потребителя стимулират пълноценния контакт с ползвателя на медийното съдържание. Променено е разбирането за журналистиката, „която вече не е центрирана около производството на новини, а е насочена към разбирането на информацията от аудиторията“ (Попова 2019). Някои от прозренията, оформени в журналистическата практика, са отразени в редакторските политики на медиите. Обикновено в документите, които следват медиите, а и други институции, разпространяващи информация за гражданите, се заявява, че езикът „трябва да е ясен, разбираем и недвусмислен за възможно най-широка аудитория“ (Редакционни стандарти на БНР 2022: 53). В някои от вътрешните документи на медии и институции се формулират и конкретни препоръки, които свидетелстват за опитите текстовете да се приспособят и да са достъпни за широката аудитория.

От редакционните ръководства на БНР, БТА и секция „Писмени преводи“ към Европейската комисия извеждам конкретни препоръки, които съответстват на трите принципа за приспособяване на текстовете, залегнали и в ОЕ, и в ЛЕ. С допълването на тези препоръки би могло да се започне съставянето на списък с особености на ОЕ.

1. Съкращаването на текста е важна част от **икономизацията на речта**.

1.1. Езиковата икономия се разбира най-вече като намеса в синтактичната структура на текста. В Етичния кодекс на БТА се препоръчва: „3.45. Простите изречения са предпочитани. Прекалената употреба на вметнати изрази и подчинени изречения трябва да се избягва“ (Етичен кодекс на БТА, с. 11). Съкращаването на съобщението с цел по-висока достъпност е показано в таб. 2:

Таблица 2. Съкращаване при приспособяването на речта
(Как да пишем..., с. 5)

	Крайният срок, който кандидатите трябва да спазят при подаване на заявленията си за участие, е 31 март 2012 г.
	Крайният срок за подаване на заявленията за участие е 31 март 2012 г.
	Краен срок за кандидатстване: 31 март 2012 г.

Посочва се още, че е необходимо (1) да се избягват изрази без връзка с основното съдържание като „както е добре известно“, „общоизвестно е, че“, „по мое лично мнение“, „и т.н.“, „както от гледна точка на А, така и от гледна точка на Б“; (2) дългите конструкции да се разделят на по-кратки изречения, като не се забравят свързващите думи „въпреки това“, „и така“, „обаче“, за да не се губи логиката на текста (Как да пишем..., с. 6). Препоръ-

ките за приспособяване на речта са илюстрирани чрез замяната на твърде дълги и тромави канцеларизми: *тъй като* вм. *с оглед на факта че* и др. Икономизацията не води непременно до по-достъпна комуникация. За опростяването на изказа съдействат не само по-кратките изречения и думи, но и тяхната честотност в ЧИСЕ и съответно тяхната разпознаваемост. Икономизацията на речта чрез съкращаване на служебни части на текста е специфика на ОЕ, а при ЛЕ освен това се препоръчва и съкращаване на съдържателни единици.

2. Симплификациите в текста

2.1. Като част от опростяването на текста се определят и стратегиите за представянето на информацията в изречението.

2.2. Често указание за опростяване на текста е замяната на страдателния залог с деятелен. В Етичния кодекс на БТА е посочено, че: „3.46. Действителният залог е по-подходящ за агенционната информация“ (Етичен кодекс..., с. 11). Сред примерите в наръчника на ЕК е редакцията на изречението *От Европейския парламент бе дадена препоръка да се предприеме обмисляне от държавите членки на опростяване на процедурата* като *Европейският парламент препоръча на държавите членки да обмислят как да опростят процедурата* (Как да пишем..., с. 9).

2.3. Опростяването на текста може да се извърши и чрез замяната на абстрактни думи и изрази с конкретни съществителни имена или глаголи, напр. *съкращаване* вм. *оптимизиране на разходите за персонал* и др. (Как да пишем..., с. 10)

2.4. Отпадането на професионалните термини и избягването на чуждиците се препоръчват в Етичния кодекс на БТА: „3.54. Колкото по-малко чуждици, толкова по-добре.“ (Етичен кодекс..., с. 11) Сред примерите за чуждици, които професионалните преводачи от ЕК съветват да се избягват, е англицизмът *брийфвам (информирам)* и др.

2.5. В изказанията към журналистите с оглед на по-добрата четивност се дават препоръки за изписването на числата, за уеднаквяването на транслитерирането на чужди думи и имена.

3. Експликативността на текста се изразява в обяснени-ята и допълненията, които правят съдържанието по-прегледно за читателя.

3.1. Илюстрациите, графиките и таблиците вместо текст са много предпочитан вариант за приспособяване на текста към читателското равнище.

3.2. Обяснението на термините се препоръчва в инструкциите към журналистическите текстове. Напр. в Етичния кодекс на БТА параграф 3.55. гласи: „Термините трябва да се обясняват“, а параграф 3.56. започва с препоръката „Професионалните жарго-ни трябва да се избягват. [...]“ (Етичен кодекс..., с. 11). Ако професионалните термини не могат да се избегнат, то е нужно да се даде тяхно примерно определение. Например терминът *комитология* означава *процедура, при която Комисията се консултира с комитети от експерти*.

3.3. Освен термините, пояснения се предполагат и при съобщаването на малко известни институции и организации, както и при използването на абривиатури на техните имена (Редакционни стандарти на БНР 2022: 54).

Прегледът на ръководствата по писане за широката аудитория в медиите и в институциите показва, че в практиката действат интуитивно изведени вътрешни стандарти за достъпна комуникация. Липсва обаче последователно и единно описание на стратегиите за приобщаване на езика към широката аудитория. Затова моделирането на ОЕ и изготвянето на описания и ръководства за прилагане на тази езикова разновидност може, от една страна, да се възползва от резултатите в изследванията на разговорната реч и устната комуникация, а от друга страна, да регулира усилията за постигане на достъпна комуникация на институциите и медиите с гражданите.

БИБЛИОГРАФИЯ:

Етичен кодекс 2022: *Етичен кодекс на Българската телеграфна агенция.* // Etichen kodeks 2022: *Etichen kodeks na Bylgarskata telegrafna agencija.* 16.02.2022 г. <https://www.bta.bg/upload/25300/etichen_kodeks.pdf> [07.01.2024].

Ефтимова 2014: Ефтимова, А. *Медиян език и стил: теория и съвременни практики.* София: УИ „Св. Климент Охридски“. // Eftimova 2014: Eftimova, A. *Medien ezik i stil: teorija i syvremenni praktiki.* Sofia: UI „Sv. Kliment Ohridski“.

Ефтимова 2018: Ефтимова, А. *Регистри в журналистическия дискурс.* София: УИ „Св. Климент Охридски“. // Eftimova 2018: Eftimova, A. *Registri v zhurnalisticheskia diskurs.* Sofia: UI „Sv. Kliment Ohridski“.

Иванова 2013: Иванова, Д. Стандарт и субстандарт в българския език (между теорията и прагматиката). – В: *Opera Slavica*, XXIII, бр. 4, 187–196. // Ivanova 2013: Ivanova, D. Standart i substandart v bylgarskia ezik (mezhdu teoriyata i pragmatikata). – In: *Opera Slavica*, XXIII, br. 4, 187–196.

Йосифова 1991: Йосифова, Р. Място на книжовно-разговорната реч в системата на общонародния език. – В: *Проблеми на българската разговорна реч*, В. Търново: УИ „Св. Кирил и Методий“, 43–53. // Yosifova 1991: Yosifova, R. Myasto na knizhovno-razgovornata rech v sistemata na obshtonarodnia ezik. – In: *Problemi na balgarskata razgovorna rech*, V. Tarnovo: UI „Sv. Kiril i Metodiy“, 43-53.

Как да пишем 2015: *Как да пишем ясно?* Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз, doi: 10.2782/49574 // Kak da pishem 2015: *Kak da pishem yasno?* Lyukseburg: Sluzhba za publikatsii na Evropeyskia sayuz. doi: 10.2782/49574.

Попова 2019: Попова, М. От журналистика за потребителя към журналистика на потребителя. – В: *Newmedia21.eu. Медиите на 21 век:* Онлайн издание за изследвания, анализи, критика. // Popova 2019: Popova, M. Ot zhurnalistika za potrebitelya kam zhurnalistika na potrebitelya. – In: *Newmedia21.eu. Mediite na 21 vek:* Onlayn izdanie za izsledvania, analizi, kritika. <<https://www.newmedia21.eu/analizi/ot-zhurnalistika-za-potrebitelya-kam-zhurnalistika-na-potrebitelya/>> [07.01.2024].

Редакционни стандарти 2022: *Редакционни стандарти на БНР*. // Redaktsionni standarti 2022: *Redaktsionni standarti na BNR*. <<https://bnr.bg/files/uploads/%D0%A0%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%BA%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%B8%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8.pdf>> [07.01.2024]

Станчева 2018: Станчева, Р. Дублетността – необходима и неизбежна. – В: *Български език*, т. 65, бр. 3, 48–61, doi: 10.7546/BL.LXV.18.03.05 // Stancheva 2018: Stancheva, R. Dubletnostta – neobhodima i neizbezhna. – In: *Balgarski ezik*, т. 65, br. 3, 48-61. doi: 10.7546/BL.LXV.18.03.05

Crystal 2011: Crystal, D. *A Dictionary of Linguistics and Phonetics*. 6th edition. Malden: Blackwell Publishing.

Halliday 1978: Halliday, M.A.K. *Language as Social Semiotic: the social interpretation of language and meaning*. London: Edward Arnold.

IPLF 2010: *International Plain Language Federation. Plain Language Definitions*. <<https://www.iplfederation.org/plain-language>> [10.01.2024].

Leskelä, Mustajoki, Piehl 2022: Leskelä, L., Mustajoki, A., Piehl, A. Easy and plain languages as special cases of linguistic tailoring and standard language varieties. – In: *Nordic Journal of Linguistics*, Vol. 45, Special Issue 2: Special Issue: Easy Language Research, 194–213. doi: <https://doi.org/10.1017/S0332586522000142>.

Lindholm, Vanhatalo 2021: Lindholm, C. (ed.), Vanhatalo, U. (ed.). *Handbook of Easy Languages in Europe*. Berlin: Frank & Timme. doi: 10.26530/20.500.12657/52628

Maaß 2019: Maaß, Ch. *Easy Language and beyond: How to maximize the accessibility of communication*. Invited Plenary Speech at the Klaara. Conference on Easy-to-Read Language Research. Helsinki, Finland, 19–20 September 2019. <<https://doi.org/10.25528/023>>, <<https://hilpub.uni-hildesheim.de/server/api/core/bitstreams/b4904fb4-5d77-43b0-9b35-1612b38233db/content>> [10.01.2024].

Mustajoki 2017: Mustajoki, A. The issue of theorizing: Object-of-study and methodology. – In: Edda Weigand (ed.), *Language and Dialogue: A Handbook of Key Issues in the Field*. New York: Routledge, 234–250. <<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/297726>> [10.01.2024]

OECD2013: *OECD Skills Outlook 2013: First Results from the Survey of Adult Skills*, OECD Publishing. <<http://dx.doi.org/10.1787/9789264204256-en>> [10.01.2024].

Pierce-Grove 2016: Pierce-Grove, R. Conclusion: Making the new status quo: Social media in education. – In: Christine Greenhow, Julia Sonnevend & Colin Agur (eds.), *Education and Social Media: Toward a Digital Future*. London: The MIT Press, 239–246.

PLAIN 2021: *Plain Language Association International*. <<https://plainlanguagenetwork.org/>> [10.01.2024].

Използвани съкращения:

ОЕ – обикновен език

ЛЕ – лесен език

ВЕР – всекидневни езикови разновидности

КСЕ – кодифициран стандартен език

ЧИСЕ – често използван стандартен език